

නයා / නාගයා Common Cobra (*Naja naja*)

අක්‍රමවත් හරස් අතට පිහිටි සුදු සිහින් ඉරි සහිත දිගු පෘෂ්ඨමත් සිලින්ඩරාකාර ශරීරය.

පෙනය පිටුපස “ප” ආකාරයේ ලකුණක් පිහිටන අතර ශ්‍රී ලංකාවේ වෙසෙන පෙනයක් සහිත වකම සර්පයා වේ.

පෙනය හකුලාගෙන සිටින විට ගෙල පෙදෙස පැහැදිලිව හා පළල්වී දිස්වේ.

ව්‍යාප්තිය
• ඉතා ඉහල කඳුකරයේ හැර දිවයිනේ සියළු ප්‍රදේශ වලින් වාර්තා වේ.

නාගයාගේ ව්‍යාප්තිය

හැසිරීම

- ප්‍රධාන වශයෙන් දිවා කාලයේදී වඩා ක්‍රියාශීලී වන අතර රාත්‍රියේදී සුලභව හමු නොවේ.
- ජලශ්‍රීතව හා මිනිස් වාසස්ථාන අසල සුලභව හමුවේ.
- කලබල වූ විට පෙනය විහිදා සිරුරෙන් 1/3 ක පමණ ප්‍රමාණයක් ඉහලට ඔසවා දැක්වී කිරීමට පෙළඹේ.
- වැඩුණු සතුන්ගේ දිග සෙ.මී. 100 - 150 පමණ වේ. (අඩි 3 - 5 දක්වා)

වීෂ

- ස්නායු පද්ධතියට හා ශරීරයේ සෛල වලට බලපාන විෂ අඩංගු වේ.

භෞග ලක්ෂණ

- ඉදිමීම හා අධික වේදනාව.
- සමේ ඇති සෛල විනාශ වී කළු පැහැ ගැන්වීම.
- බොදවි පෙනීම හා ඇසිපිය පහතට කඩාවැටීම.
- හුස්මගැනීමේ අපහසුව.

මුදු කරවලා / දුනු කරවලා Sri Lankan Krait (*Bungarus ceylonicus*)

දිලිසෙන සුළු තරමක් ත්‍රිකෝණාකාර හැඩැති දේහය.

පළල් සුදු පැහැති හරස් පටි.

පැහැදිලි ගෙලක් නොමැති කුඩා හිස.

කොළනාරටිය දිගේ දිවෙන ෂඩාශ්‍රාකාර කොරල පේලිය.

හැසිරීම

- නිශාවර සර්පයෙකි. අලස වන අතර බොහෝ විට දිවා කාලයේදී සපා කැමට තැන් නොකරයි.
- කලබල වූ විට හිස සහවා ගැනීමට තැත් කරයි.
- වැඩුණු සතුන්ගේ දිග සෙ.මී. 80 - 100 පමණ වේ. (අඩි 2 - 3 දක්වා)

වීෂ

- ස්නායු පද්ධතියට බලපාන විෂ අඩංගු වේ.

භෞග ලක්ෂණ

- දැණ්ඩකල ස්ථානය අවට සුළු වේදනාව.
- තරමක් ඉදිමීම හෝ ඉදිමීමක් නොමැතිවීමටද ඉඩ ඇත.
- දැණ්ඩකල ස්ථානයේ විෂ සලකුණු යාන්තමී දක්නට ලැබීම.
- උදරයේ අධික වේදනාව.
- ඇසිපිය පහතට කඩාවැටීම.
- හුස්මගැනීමේ අපහසුව.

ව්‍යාප්තිය

- මෙරටට ආවේනික සර්ප විශේෂයකි.
- පහත රට තෙත් කලාපයේ හා මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර 1000 වන තෙක් පමණ අතරමැදි කලාපයේ වාර්තා වේ.
- වියළි කලාපයේ මෙතෙක් වාර්තා වී නොමැත.

මුදු කරවලාගේ ව්‍යාප්තිය

තිත් පොළහා Russell's Viper (*Daboia russelii*)

පෘෂ්ඨමත් සිලින්ඩරාකාර ශරීරය.

පැහැදිලි ගෙලක් සහිත විශාල ත්‍රිකෝණාකාර හිස.

කහ පැහැයට හුරු ලා දුඹුරු පැහැති දම්වැලක ආකාරයට සැකසුණු පුල්ලි පේලිය.

හැසිරීම

- රාත්‍රී කාලයේදී ක්‍රියාශීලී වන අතර සවස් කාලයේදීද නිතර හමුවේ.
- කලබල වූ විට ඉතා වේගයෙන් ගමන් කරයි.
- ප්‍රකෝප වූ විට දහර ගැසී පිඹීමින් දැණ්ඩ කිරීමට පෙළඹේ.
- වැඩුණු සතුන්ගේ දිග සෙ.මී. 80 - 130 පමණ වේ. (අඩි 2 - 4 දක්වා)

වීෂ

- ස්නායු පද්ධතියට, රුධිර සංසරණ පද්ධතියට හා වකුගඩු වලට බලපාන විෂ අඩංගු වේ.

භෞග ලක්ෂණ

- දැණ්ඩකල ස්ථානයේ දියපට්ටා මතුපිට හා කුණුවීමට ඉඩ ඇත.
- බොදවි පෙනීම හා ඇසිපිය පහතට කඩාවැටීම.
- ඉදිමීම හා අධික වේදනාව.
- රුධිර කැටිගැසීමේ ප්‍රමාදය නිසා ලේ වමනය සහ මුත්‍රා හා මළපහ සමඟ ලේ පිටවීම.
- හුස්මගැනීමේ අපහසුව.
- උදරයේ අධික වේදනාව.

ව්‍යාප්තිය

- ඉහල කඳුකරයේ හැර අන් සැම කලාපයකම බහුලව හමුවේ.
- මිනිස් ජනාවාස අසල හා කෘෂි වගාබිම් ආශ්‍රිතව බහුලව හැසිරේ.

තිත් පොළහාගේ ව්‍යාප්තිය

තෙල් කරවලා / මග මරුවා Common Indian Krait (*Bungarus caeruleus*)

දිලිසෙන සුළු තරමක් ත්‍රිකෝණාකාර හැඩැති දේහය.

සිහින් සුදු පැහැති ලතින් පිහිටන හරස් පටි.

කොළනාරටිය දිගේ දිවෙන ෂඩාශ්‍රාකාර කොරල පේලිය.

හැසිරීම

- දිවා කල කොළ හා ගල් ගොඩවල් ආදිය යට සැඟව සිට රාත්‍රියට ක්‍රියාශීලී වේ.
- නොකිපෙන සුළු සර්පයෙක් වන අතර කලබල වූ විට දහර ගැසී හිස සහවා ගැනීමට තැත් කරයි.
- වැඩුණු සතුන්ගේ දිග සෙ.මී. 80 - 170 පමණ වේ. (අඩි 2 - 5.5 දක්වා)

වීෂ

- ස්නායු පද්ධතියට බලපාන විෂ අඩංගු වේ.
- බොහොමයක් දැණ්ඩන රාත්‍රී කාලයේදී බිම නිදාසිටි පුද්ගලයන් ගෙන් වාර්තා වේ.

භෞග ලක්ෂණ

- දැණ්ඩකල ස්ථානය අවට සුළු වේදනාව.
- තරමක් ඉදිමීම හෝ ඉදිමීමක් නොමැතිවීමටද ඉඩ ඇත.
- දැණ්ඩකල ස්ථානයේ විෂ සලකුණු යාන්තමී දක්නට ලැබීම.
- උදරයේ අධික වේදනාව.
- ඇසිපිය පහතට කඩාවැටීම.
- හුස්මගැනීමේ අපහසුව.

ව්‍යාප්තිය

- පහතරට වියළි කලාපයේ හා අතරමැදි කලාපයේ.

තෙල් කරවලාගේ ව්‍යාප්තිය

ශ්‍රී ලංකාවේ විෂ සහිත සර්පයන් හඳුනා ගනිමු

විෂ සර්පයෙකු දුෂ්ඨ කල විට රෝගියා සත්කුන් කර හැකිතාක් ඉක්මනට ලගම ඇති රෝහලට රැගෙන යාම මගින් රෝගියාට මරාහත්ක තත්වයකට පත්වීම වැළැක්වූ ගත හැක.

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම

වර්ෂ 1981 අගෝස්තු මස 3 වන දින බිහි වූ සි/ස පාරිසරික පදනම පරිසර සංරක්ෂණය සඳහා කටයුතු කරන, ලාභ නොලබන, මහජන සුභසිද්ධියට කැපවූ සංවිධානයකි.

“පරිසරයට යුක්තිය” යන දැක්ම හා නීතිමය රාමුවක් තුළ ස්වභාවික පරිසරය සංරක්ෂණය කිරීම හා ආරක්ෂා කිරීම සීමාසහිත පාරිසරික පදනමේ ප්‍රධාන අරමුණ වන අතර, නීති හා විද්‍යාත්මක යන අංශයන් සහ පාරිසරික තොරතුරු පිළිබඳ මධ්‍යස්ථානයකින්ද අප ආයතනය සමන්විතය.

දැන කෙතෙක්ම වැඩි කාලයක් මුළුල්ලේ ශ්‍රී ලාංකික ජනතාවගේ පාරිසරික යුක්තිය උදෙසා නීතිමය හා විද්‍යාත්මක මග පෙන්වීම ලබා දෙන ආයතනයක් වශයෙන් අප සංවිධානය ප්‍රකට වී ඇත. අනාගතයේදීත් පරිසර කරුණු සම්බන්ධයෙන් දැනුම ලබාදීමට සහ පරිසර ගැටළු නිරාකරණය කිරීමට සහයෝගය හා දායකත්වය ලබාදීමට අප නිබඳවම බැඳී සිටිමු.

වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය - ගාල්ල

1993 වසරේ ගාල්ල රිච්මන්ඩ් විද්‍යාලයේ සිසුන් කිහිපදෙනෙකු විසින් ආරම්භ කරන ලද ගාලු වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති පාරිසරික අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කටයුතු පිළිබඳ දැනට ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රමුඛ ආයතන වලින් එකකි.

ගාල්ල හිසරේ ජලාශය කේන්ද්‍රකොට ගනිමින් පවත්වාගෙන යන ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපන පර්යේෂණ සඳහා පහසුකම් වලින් පිරි අධ්‍යාපන හා පර්යේෂණ කේන්ද්‍රය පාසැල් සිසුන්, විශ්ව විද්‍යාල සිසුන් හා පරිසර වේදීන් දහස් ගණනකට පරිසර සංරක්ෂණය හා පරිසර අධ්‍යයනය පිළිබඳ වැඩිමුළු ව්‍යාපෘති ගණනාවක් මෙම කෙටි කාලය තුළ සිදුකොට ඇත.

වමෙන්ම දැනට පරිසරය හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය සමඟ සිදුකරන ගාල්ල හා මාතර පෞච්චික විවිධත්ව අධ්‍යයනයක් ද, ශ්‍රී ලංකාවේ මිරිදිය මසුන් පිළිබඳ ගවේෂණ ද, ශ්‍රී ලංකාවේ පඳුරු මැඩියන් ගේ අභිජනනයන් පිළිබඳ කෙරෙන අධ්‍යයන ද, සංගමයේ අළුත්ම ව්‍යාපෘති වලින් කිහිපයකි.

සීමාසහිත පාරිසරික පදනම,
146/34, හැව්ලොක් පාර, කොළඹ 05.
☎ 011-2502609

වනජීවී සංරක්ෂණ සංගමය - ගාල්ල,
පෞච්චික විවිධත්ව පර්යේෂණ හා අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රය,
හිසරේ ජලාශය, ගාල්ල.
☎ 091-5624227

සිතුවම්: කැමේ ගුණසේකර, පාඨාංශ: විද්‍යාත්මක විද්‍යාල සහ වනජීවී උරුම භාංශය, පරිසර කිරීමාණ: කේ. අමීල තරංග (+94713552797), මුද්‍රණය: කරුණාරත්න පුරුගේ සහ සමාගම

විෂ මාරාන්තිකයි

වැලි පොළහා Saw-scaled Viper (*Echis carinatus*)

හිස මත පිහිටි ලා කහ පැහැති හැඩය හෝ කුරුළු පාදයක ලකුණ පැහැදිලි ගෙලක් සහිත ත්‍රිකෝණාකාර හිස.

හැසිරීම

- සවස් හා රාත්‍රී කාලයේදී වඩාත් ක්‍රියාශීලී වේ.
- ඉතා ඉක්මනින් කිපෙන සුළු කැසීරීමක් ඇති අතර බොහෝ විට දුෂ්ඨ කිරීමට පෙලඹේ.
- කලබල වූ විට වේගයෙන් ගරීරයේ කොරපොතු එකිනෙකට ඇතිල්ලීමෙන් ශබ්දයක් පිට කරයි.
- වේගයෙන් වැලි මත ලිස්සා යෑමේ හැකියාවක් ඇත.
- වැඩුණු සතුන්ගේ දිග සෙ.මී. 30 - 50 පමණ වේ. (අඩි 1 - 1.5 දක්වා)

විෂ

- රුධිර පද්ධතියට බලපාන විෂ අඩංගු වේ.

රෝග ලක්ෂණ

- දුෂ්ඨ කල ස්ථානය අවට පටක මිය ගොස් දියපටිට මතු වීම හා කුණු වීමට ඉඩ ඇත.
- දුෂ්ඨ කල ස්ථානය අවට ඉදිමීම හා වේදනාව.
- රුධිර කැටිගැසීමේ ප්‍රමාදය නිසා සිදුවන රුධිර වහනය.

ව්‍යාප්තිය

- ශුෂ්ක කලපයේ වෙරළබඩ වැලිකඳු ආශ්‍රිතව සහ පුදු කැලෑ වල වාර්තා වේ.

වැලි පොළහාගේ ව්‍යාප්තිය

ශ්‍රී ලංකාවේ මද විෂ සහිත සර්පයන්

මද විෂ සහිත සර්පයන් 4 දෙනාගෙන් මරණයක් සිදුකිරීමට හැකියාවක් නොමැති අතර ඔවුන් බොහෝවිට වනාන්තර ආශ්‍රිතව ජීවත් වීම හේතුවෙන් මිනිසාට හමුවන වාර අඩුය. එනමුදු මෙම මද විෂ සහිත විශේෂ 4 ක් පොළොන් තෙලිස්සා/කුණකටුවා (*Hypnale hypnale*) බොහෝවිට අප නිවෙස් ආශ්‍රිතව ඇති අඳුරු ස්ථාන වල හමුවේ. පොළොන් තෙලිස්සන්ගේ දුෂ්ඨන වලින් මරණ කිහිපයක් වාර්තා වී තිබුණ ද එම මරණ දුෂ්ඨනයට ලක්වූ අයගේ වයස හා අනෙකුත් රෝගී තත්වයන් මත සිදුවූ බව අනුමාන කල හැක. ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩිම දුෂ්ඨන ප්‍රමාණයකට වගකිව යුතු සර්පයන් ලෙස මද විෂක් සහිත තෙලිස්සන්/කුණකටුවන් හැඳින්විය හැක. තෙලිස්සන්ගේ දුෂ්ඨන මගින් මරණ කිහිපයක් වාර්තා වුවද, මෙවලින්ගේ විෂෙහි ඇති විෂ සාන්ද්‍රණය අනුව මද විෂ සහිත සර්පයන් ලෙස හැඳින්වීම වඩා උචිතය. තෙලිස්සන්ගේ විෂ වකුගඩු වලට බලපාන බැවින් සමහර රෝගීන් මාරාන්තික තත්වයකට පත්වීමට ඉඩ ඇත. දුෂ්ඨනයට ලක්වූ අයෙකුට වෙනත් රෝගාබාධ තිබුණහොත් මෙම විෂ වල බලපෑම වඩා ප්‍රබල විය හැකි බැවින් දුෂ්ඨනයක් වූ වනාම රෝහල කරා රැගෙන යන්න.

පළා පොළහා (*Trimeresurus trigonocephalus*)

කුඩා මුකලන් තෙලිස්සා (*Hypnale zara*)

මුකලන් තෙලිස්සා/ගැට පොළහා (*Hypnale nepa*)

පොළොන් තෙලිස්සා/කුණ කටුවා (*Hypnale hypnale*)

ශ්‍රී ලංකාවේ ගොඩබිම වෙසෙන සර්ප විශේෂ 85ක් වාර්තා වී ඇති අතර මාරාන්තික විෂ ඇත්තේ මින් විශේෂ 5කට පමණි.